

Три літа

Тарас Шевченко

І день не день, і йде не йде,
А літа стрілою
Пролітають, забирають
Все добре з собою.
Окрадають добрі думи,
О холодний камінь
Розбивають серце наше
І співають амінь,
Амінь всьому веселому
Од нині до віка.
І кидають на розпутті
Сліпого каліку.
Невеликії три літа
Марно пролетіли...
А багато в моїй хаті
Лиха наробили.
Опустошили убоге
Мое серце тихе,
Погасили усе добре,
Запалили лихо,
Висушили чадом-димом
Тії добрі сльози,
Що лилися з Катрусею
В московській дорозі;
Що молились з козаками
В турецькій неволі
І Оксану, мою зорю,
Мою добру долю,
Що день божий умивали...
Поки не підкрались
Злії літа та все тее
Заразом украли.
Жаль і батька, жаль і матір,
І вірну дружину,
Молодую, веселую,
Класти в домовину, —
Жаль великий, брати мої!

Тяжко годувати
Малих діток неумитих
В нетопленій хаті!
Тяжке лихо, та не таке,
Як тому дурному,
Що полюбить, побереться,
А вона другому
За три шаги продається
Та з його й сміється.
От де лихо! От де серце
Разом розірветься!
Отаке-то злеє лихо
Й зо мною спіткалось:
Сердце люди полюбило
І в людях кохалось,
І вони його вітали,
Гралися, хвалили...
А літа тихенько кralись
І сльози сушили,
Сльози щирої любові,
І я прозрівати
Став потроху... Доглядаюсь, —
Бодай не казати!
Кругом мене, де не гляну,
Не люди, а змії...
І засохли мої сльози,
Сльози молодії.
І тепер я розбитес
Серце ядом гою —
І не плачу, й не співаю,
А вию совою.
Отаке-то! Що хочете,
То те і робіте;
Чи голосно зневажайте,
Чи нишком хваліте
Мої думи, — однаково
Не вернеться знову
Літа мої молодії,
Веселеє слово.
Не вернеться... І я серцем
До вас не вернуся.

І не знаю, де дінуся,
Де я пригорнуся,
І з ким буду розмовляти,
Кого розважати,
І перед ким мої думи
Буду сповідати?
Думи мої! Літа мої,
Тяжкії три літа!
До кого ви прихилитесь,
Мої злії діти?
Не хилітесь ні до кого,
Ляжте дома спати...
А я піду четвертий год
Новий зустрічати.
Добридень же, новий годе,
В торішній свитині!
Що ти несеш в Україну
В латаній торбині?
"Благоденствіє, указом
Новеньким повите".
Іди ж здоров, та не забудь
Злидням поклонитись.

22 грудня 1845 В'юнища